

تکنولوژی‌های جدید رسانه‌های

■ زهرا جعفری
خبرنگار

■ مجموعه مقالات تکنولوژی‌های جدید رسانه‌ای از منظر کارشناسان، زیر نظر: دکتر سیدرضا صالحی امیری، تهران: پژوهشکده تحقیقات استراتژیک، ۱۳۷۸، ۲۳۲ ص، شابک: ۹۷۸-۹۰۰-۵۲۷۴-۱۹۰-۰

و اثرگذاری رسانه در دو حوزه قدرت و عرصه عمومی چگونه است؟ و چه تعاملی بین این دو حوزه، زمینه‌ساز وفاق ملی یا تفرقه در نظام سیاسی خواهد بود.

به نظر نویسنده این مقاله، رسانه‌ها را به مثابه ابزاری برای هرگونه چالش با نظام سیاسی قرارداد، آفت‌های زیادی برای رسانه‌ها به بار می‌آورد و بنیان‌های ارزشی اجماع‌آفرین را متزلزل می‌کند.

با همه نظرات متفاوتی که وجود دارد، تحلیل واقع‌گرایانه از رابطه رسانه‌ها با قدرت یک رابطه دوسویه است. بر این اساس رسانه‌ها از سویی متأثر از خواست‌های قدرت با گفتمان هژمونیک هستند و از سوی دیگر به واسطه قدرتی که در عصر جهانی شدن پیدا کرده‌اند، نقش مؤثری در شکل‌گیری گفتمان‌ها، نیازها و مطالبات قدرت دارند.

نویسنده تأکید می‌کند که امروزه رسانه‌ها نقش و جایگاه بی‌سابقه‌ای در کنترل و هدایت عرصه عمومی (افکار عمومی) یافته‌اند. به طوری که نقش انکارناپذیر رسانه‌ها در هدایت و شکل‌بندی افکار عمومی و تأثیرگذاری آنها بر تحولات اجتماعی و سیاسی تقریباً مورد پذیرش همگان است. اگرچه باید توجه داشت که رسانه بی‌طرف وجود ندارد. در چنین فضایی رسانه‌ها، رأس مثلثی هستند که مردم و دولت رؤس دیگر آن هستند.

سامان‌دهی وبلاگ‌ها و وبسایت‌ها

حمید ضیایی‌پرور، دانشجوی دکتری ارتباطات دانشگاه آزاد اسلامی، در مقاله‌ای درباره سامان‌دهی وبلاگ‌ها و وبسایت‌ها، را حتی استفاده از اینترنت، عدم نیاز به طراحی کامل پایگاه‌های اختصاصی وبلاگ‌ها را عاملی می‌داند که باعث محبوبیت و رشد سریع پدیده وبلاگ در میان کاربران اینترنت شده است. وی در این مقاله ضمن معرفی وبلاگ، ویژگی‌های آن و نیز ویژگی‌های وبلاگ‌ها و وبسایت‌ها، انواع سرویس‌های وبلاگ‌نویسی فارسی را معرفی کرده است. در بخشی از این مقاله که به بررسی جایگاه وبلاگ‌های فارسی در جهان می‌پردازد، با استناد به

کتاب مجموعه مقالات تکنولوژی‌های جدید رسانه‌ای از منظر کارشناسان را گروه پژوهش‌های فرهنگی و اجتماعی پژوهشکده تحقیقات استراتژیک گردآوری و منتشر کرده است. این کتاب مانند دیگر آثار چاپ‌شده در حوزه دیپلماسی رسانه‌ای، شامل ده مقاله از استادان دانشگاه و دانش‌پژوهان برتر حوزه رسانه است. همانگونه که در مقدمه کتاب آمده است، گروه پژوهش‌های فرهنگی و اجتماعی پژوهشکده تحقیقات استراتژیک با هدف تبیین سیاست‌های کلان در سه سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی تشکیل شده و در این راستا با توجه به رشد روزافزون ابزارهای اطلاع‌رسانی و تحولات رسانه‌ای در دنیا، یکی از مأموریت‌های این گروه پژوهشی حمایت از بهینه‌سازی تصمیم‌گیری‌ها در حوزه رسانه و به‌ویژه رسانه‌های جدید تعریف شده است.

مسائلی که در این کتاب بررسی شده است، شامل سازمان‌دهی وبلاگ‌ها و وبسایت‌ها، رسانه‌ها و نقد قدرت، طرح تأسیس خبرگزاری‌های غیردولتی، جامعه‌شناسی دموکراسی در جوامع اطلاعاتی و ضرورت تعامل مردم و نظام در بحث ماهواره‌هاست. یکی از نکات قابل تأمل درباره این کتاب، ناهمخوانی عنوان کتاب (تکنولوژی‌های رسانه‌ای) با برخی از مطالب آن است. در واقع فقط تکنولوژی‌های رسانه‌ای که در این کتاب بررسی شده‌اند، وبلاگ‌ها و وبسایت‌ها و ماهواره است و سایر مقالات بیشتر درباره تأثیر رسانه‌های جدید الکترونیک بر عرصه روابط سیاسی و اجتماعی است. ضمن آنکه وجود دو مقاله در این کتاب درباره پدیده وبلاگ باعث شده تا محتوای این دو مقاله تا حد زیادی تکراری جلوه کند. در ادامه به بررسی محتوای مقالات این کتاب می‌پردازیم.

رسانه‌ها، نقد قدرت و عرصه عمومی

نخستین مقاله این کتاب تألیف سیدرضا صالحی امیری، معاون پژوهش‌های فرهنگی و اجتماعی پژوهشکده تحقیقات استراتژیک است. سؤال اساسی این تحقیق آن است که رابطه و حوزه اثرپذیری

سیاست‌گذاری و تدوین قوانین خاص برای رسانه‌هایی از قبیل خبرگزاری‌ها نیازمند نگرشی فراتر از چارچوب‌های دولتی و داخلی است و بهره‌گیری از تجربه‌ها و سوابق دیگر کشورها نیز در طراحی این قوانین ضروری است

آمار رسمی سایت تکنوراتی^۲ می‌گوید: وبلاگ‌های فارسی در سال‌های اولیه رشد خود در فضای اینترنت توانسته‌اند تا رتبه چهارم وبلاگ‌های جهان پیش بروند و از بین ۳۵ میلیون وبلاگ موجود در جهان، حدود صد هزار وبلاگ فارسی است.

وی پیامدها و تأثیرات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی وبلاگ‌ها را به دو دسته تقسیم کرده است: یک دسته پیامدهای مثبت که شامل استفاده آموزشی از وبلاگ‌ها در آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها، دسترسی به مخاطب بیشتر، بازخورد سریع، حفاظت از اندیشه‌ها، دسترسی دائمی، تمرین نوشتن، ذخیره و بازیابی دانش و اطلاعات، پرهیز از دوباره‌کاری، گردآوری مهم‌ترین، مرتبط‌ترین و روزآمدترین منابع در یکجا و روزآمد کردن دانش و اطلاعات است. دسته دیگر پیامدهای منفی و چالش‌های آن در ابعاد امنیتی، اطلاعاتی، اجتماعی، سیاسی و بین‌المللی و فرهنگی است.

در بخش دیگری از این مقاله درباره دلایل رویکرد گسترده جوانان ایرانی به وبلاگ‌نویسی بحث شده است. براساس نتایج تحقیقات صورت گرفته، بین فضای بسته سیاسی و اجتماعی بعد از سال‌های ۱۳۷۹ و رشد و گسترش وبلاگ‌نویسی در ایران ارتباط مستقیم وجود دارد. در ادامه این مقاله نتایج تحلیل محتوای وبلاگ‌های فارسی ذکر شده است.

نویسنده درباره ضابطه‌مندساختن وبلاگ‌ها می‌نویسد که چالش‌های عمده‌ای مطرح می‌کند و سعی می‌کند به سؤالاتی چون آیا قانون باید در خدمت تضمین آزادی افراد باشد یا در جهت محدود کردن آنها؟ و آیا فضای مجازی را باید جزء قلمری حاکمیت دولت - ملت‌ها دانست؟ پاسخ دهد. ضمن اینکه بحران کارایی در این زمینه چالش برانگیزتر است، زیرا اگر بنا باشد یک قانون به‌طور پیوسته و سیستماتیک نقض شود، یا همه با آن مخالف باشند، اعمال آن چندان مناسب به نظر نمی‌رسد.

بررسی طرح تأسیس خبرگزاری‌های غیردولتی

اکبر ملکی‌زاده، کارشناس ارشد علوم سیاسی درباره طرح تأسیس خبرگزاری‌های غیردولتی بر این نکته تأکید دارد که اصولاً خبرگزاری‌ها از لحاظ جایگاه با دیگر رسانه‌های شنیداری، دیداری و مکتوب متفاوت هستند. از این‌رو سامان‌دهی چنین منبعی نیازمند طرح منسجم و رویکردی معطوف به نقش و جایگاه خبرگزاری‌ها در سطح داخلی و بین‌المللی بوده و به لحاظ کارکردی نیز نمی‌توان خبرگزاری را در شمار رسانه‌های مکتوب مثل مطبوعات یا رسانه‌های جمعی دانست.

در این مقاله ضمن بررسی و تعریف حقوق خبرگزاری‌های غیردولتی و حقوق و حدود آنها، پیشنهاد شده است تا امتیاز تأسیس خبرگزاری به شخص تعلق نگیرد، بلکه به یک مؤسسه با هیئت‌مدیره و مدیرعامل مشخص و با لحاظ کردن شرایط ویژه و سنجش توانایی‌ها و قابلیت فعالیت در حوزه خبر و خبررسانی و تأسیس امتیاز خبرگزاری تعلق یابد زیرا فعالیت خبرگزاری فردی نیست بلکه حاصل فعالیت، تخصص و مهارت و قابلیت گروهی است.

نویسنده مقاله خاطر نشان می‌کند که اصولاً سیاست‌گذاری و تدوین قوانین خاص برای رسانه‌هایی از قبیل خبرگزاری‌ها نیازمند نگرشی فراتر از چارچوب‌های دولتی و داخلی است و بهره‌گیری از

تجربه‌ها و سوابق دیگر کشورها نیز در طراحی این قوانین ضروری است و در حالی که جهان امروز به سوی مرزبندی‌های جدید در حوزه رسانه و تحول در مفاهیم کلیشه‌ای و سنتی این مقوله پیش می‌رود، محدودیت در مسیر دسترسی آزاد اطلاعات و ایفای نقش فعال‌تر در عرصه ارتباطات، تنگ کردن حلقه‌های نظارتی و ایجاد محدودیت برای مؤسسات و نهادهایی از قبیل خبرگزاری‌ها که منبع اولیه و اصلی برای انتشار اخبار محسوب می‌شوند، امری صحیح به نظر نمی‌رسد. از این‌رو پیشنهاد شده است تا به جای تصویب چنین قانونی برای خبرگزاری‌ها، از تشکیل اتحادیه‌ها و انجمن‌های صنفی خبرگزاری‌ها حمایت شده و تدوین مقررات و اصول حرفه‌ای و اخلاقی را به چنین نهادهایی محول کرد.

جامعه‌شناسی دموکراسی در جوامع اطلاعاتی؛ بررسی بحران جامعه‌شناختی دموکراسی در عصر اطلاعات از دیدگاه کستلر
محمد سلطانی‌فر، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی و مدیر گروه ارتباطات واحد علوم و تحقیقات در این مقاله با اشاره به مفهوم جهان وطنی، آن را گرایشی می‌داند که برای مقابله با گفتمان‌های دولت‌گرایی و تسهیل مشارکت دموکراتیک جهانی، ترویج و تشویق می‌شود.

به اعتقاد وی، با توجه به دلسردی از سیاست حزبی و بدبینی نسبت به دموکراسی نمایندگی و به رغم زیرسؤال رفتن استقلال و حاکمیت مدل قدیمی دولت - ملت با فرآیندهای جهانی شدن و اهمیت سیاست فراملی برای دموکراسی جهانی، بین‌المللی شدن دولت برای تحقق حکومت جهانی دموکراتیک‌تر حیاتی است. در واقع دموکراتیک شدن جامعه مدنی و دموکراتیک شدن دولت به شدت به هم مرتبط هستند. همچنین تحمل و تکرار به بحث درباره موضوعات اساسی تا حدی به حاکمیت قانون که توسط دولت‌ها اجرا می‌شود، بستگی

دارد و در نهایت اینکه چه کسی (شرکت‌های چندملیتی، شهروندان مصرف‌کنندگان یا حتی دولت‌ها) از طریق تکنولوژی‌های نوین ارتباطات و اطلاعات صاحب قدرت می‌شود، در جامعه‌شناسی دموکراسی نوین همچنان محل بحث و اختلاف است.

ضرورت تعامل مردم و نظام در بحث ماهواره‌ها

شهرود امیرانتخابی، پژوهشگر و کارشناس ارشد مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام، و سیدمسعود رجبی، کارشناسی ارشد مدیریت برنامه‌ریزی فرهنگی در بحث ماهواره‌ها معتقدند که نوعی فقدان اجماع گفتمانی در سطوح سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کماکان برخی از مسائل را در حاله‌ای از ابهام قرار داده است. در حالی که آمار استفاده از ماهواره نشان‌دهنده آن است که جامعه مسیری را انتخاب کرده که به سمت استفاده حداکثری از ماهواره می‌رود. این مسئله، به نظر نویسندگان این مقاله، نشان می‌دهد که بین تدبیر نظام سیاسی و تصمیم جامعه شکافی وجود دارد و در حالی که نظام تدبیر لازم را تجویز نکرده است، تصمیم به نفع جامعه در حال حرکت است.

در این مقاله ضمن بررسی مخاطبان برنامه‌های ماهواره‌ای، دلایلی چون نیاز روزافزون جامعه به آگاهی، ارتباط و تعامل با دنیای خارج، پخش مستقیم برنامه‌های ورزشی، فقدان تولید و بازتولید نشاط در جامعه، ناپایداری سیاست‌های نظام در بعد فرهنگی از جمله علت گرایش به استفاده از ماهواره عنوان شده است.

نویسندگان دو تجویز اساسی در این زمینه عنوان کرده‌اند؛ نه آزادی کامل و نه ممنوعیت کامل (استفاده کنترل‌شده از ماهواره) و تغییر نوع سیاست‌گذاری، زیرا نوع سیاست‌گذاری نباید به سمت شکاف بین فرهنگ رسمی و غیررسمی پیش رود. بدین معنا که نحوه سیاست‌گذاری نباید به گونه‌ای باشد که در سطحی رسمی تصمیم‌هایی گرفته شود، اما چون به آن عمل نمی‌شود، جامعه راه خودش را برود و سیاست‌گذاران هم به راه خودشان، زیرا این وضع باعث می‌شود شکاف بسیار بزرگی بین جامعه و دولت ایجاد شود.

نگاهی اجمالی به پدیده وبلاگ و وبلاگ‌نویسی فارسی

اکبر ملکی‌زاده، کارشناس ارشد علوم سیاسی، معتقد است که اینترنت بر حوزه تعامل افراد با هم تأثیر گذاشته و مفاهیم اساسی چون هویت فردی و اجتماعی، شخصیت ذهنی و بازتابی، حیطه روابط اجتماعی، مباحث عمومی، شخصی و اخلاقی را دست‌خوش تحولاتی کرده است.

به نظر نویسنده وبلاگ‌نویسان علاوه بر اینکه مخاطب رسانه‌های سایر هستند، خود نیز به تولید اطلاعات می‌پردازند و در واقع همه کاربران عرصه سایر در هر زمان و در هر مختصات مکانی به صورت تمام‌وقت به داده‌های روزنامه‌های سایر و وبلاگ‌ها دسترسی دارند. وبلاگ‌ها ابزارهای بی‌قیدوبند در دنیای رسانه‌های دیجیتال هستند که فاصله‌ها و مرزها را از بین برده و جنبه‌های مثبت و منفی را در کنار هم برای جوامع به‌ارمغان آورده‌اند.

در ادامه این مقاله ویژگی‌ها و کاربرد وبلاگ، نرم‌افزارهای وبلاگ، سرویس‌های وبلاگ فارسی، انواع وبلاگ‌ها معرفی شده است. نویسنده در بخش چشم‌انداز و آینده وبلاگ به این نکته اشاره

می‌کند که وبلاگ‌نویسان ایرانی به طبقه خاصی اختصاص ندارند و از نوجوانان، زنان، دانشجویان، خبرنگاران، مدیران مؤسسات و شرکت‌ها تا نخبگان در سطوح حکومتی و نخبگان غیرحاکم، طیف گسترده‌ای را شامل می‌شود. آینده وبلاگ هر آنچه باشد، قدرت وبلاگ را در تبدیل نویسندگان و خوانندگان از مخاطب فعال و از مصرف‌کننده به پدیدآورنده نباید نادیده گرفت. از سوی دیگر پیش‌بینی می‌شود که وبلاگ‌ها به‌سوی تخصصی‌شدن حرکت می‌کنند و به‌عبارت دیگر هر چقدر عمر وبلاگ‌ها افزایش می‌یابد، بر میزان تخصصی‌شدن وبلاگ‌ها نیز افزوده می‌شود.

یکی از دلایل فعال‌بودن جامعه ایرانی در حوزه وبلاگ‌نویسی باسوادبودن بیش از نود درصد جمعیت ایران و جوان‌بودن آن ذکر شده است. از اصلی‌ترین علل رویکرد افراد، به‌ویژه جوانان ایرانی به وبلاگ‌نویسی سانسور سنتی عقاید، اخبار، دیدگاه‌ها و نبود آزادی بیان، سهولت کار در محیط وبلاگ، سرعت بالای انتقال اطلاعات و جاذبه‌های این ابزار جدید، پرداختن به خود، ناشناس‌بودن و امکان ابراز وجود با هویتی غیرواقعی در دنیای مجازی عنوان شده است، ضمن آنکه وبلاگ‌ها مشکلات رسانه‌های سنتی را ندارند و به‌شکلی بحران فردیت انسان امروزی را تقریباً جبران می‌کنند.

نویسنده مهم‌ترین مشکلات وبلاگ‌ها را استناد نه‌چندان زیاد به وبلاگ‌ها، کمبود منابع مالی برای انتشار تخصصی اخبار و تحلیل‌ها یا تهیه گزارش می‌داند.

ملکی‌زاده در پایان چنین نتیجه‌گیری می‌کند که وبلاگ‌ها با وجود چنین چالش‌هایی تاکنون توانسته‌اند که خود را به‌سرعت به رسانه‌های سنتی و قدرتمند برسانند و این کار بدون صرف هزینه‌های مالی و حمایت‌ها و پشتیبانی‌های حکومتی صورت گرفته و در رویدادهای مختلف وبلاگ‌ها حتی قدرت خود را به رخ رسانه‌ها کشانده‌اند. سرعت رشد وبلاگ‌ها طی سال اخیر آنقدر زیاد بوده است که رسانه‌های سنتی در برابر آن احساس خطر کرده‌اند. به همین دلیل برخی معتقدند که وبلاگ‌ها حتی اگر نتوانند جای رسانه‌های سنتی را پرکنند، عملاً آنها را با تغییرات متعددی روبه‌رو خواهند کرد.

آسیب‌شناسی کارکرد تقسیم‌اطلاع‌رسانی ایران در بحران: زلزله

تهران

افسانه احدی، کارشناس ارشد روابط بین‌الملل، در این مقاله نقش رسانه‌ها را در شناخت کانون‌های آسیب‌های احتمالی و ضرورت اقدامات مدیریتی نظام سیاسی را بررسی می‌کند. وی درباره آسیب‌شناسی رسانه‌ها در ایران می‌نویسد: مهم‌ترین نقطه ضعف این ساختار، تمرکز مطبوعات و رسانه‌ها در تهران است، به‌گونه‌ای که امکان فعالیت رسانه‌ها به‌طور مستقل از مرکز در شهرهای دیگر وجود ندارد. همچنین با توجه به افزایش ضریب نفوذ اینترنت از ده درصد به سوی بیست درصد و اینکه ساختار آن و زیرساخت‌های آن هم در تهران شکل گرفتند، بروز زلزله‌ای می‌تواند آسیب جدی بر روند آن در همه کشور بزند.

نویسنده با اشاره به قراردادن تهران بر روی گسل‌های شمال، شرق و جنوب (گسل ری)، با این پیش‌بینی که در صورت فعالیت گسل شمالی، زلزله‌ای به قدرت هفت ریشتر و در صورت فعالیت گسل شرقی زلزله‌ای با توانایی شش ریشتری تهران را تکان می‌دهد،

تمرکز ساختارهای رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی در تهران را تهدید بسیار جدی در موقع بروز حادثه می‌داند، زیرا رسانه‌ها در بازتولید ارتباطات و مناسبات صحیح بین دولت با مردم پیش از بحران و در مواقع بحرانی از جمله عوامل کلیدی در کاهش آسیب‌های سیاسی در کشورها محسوب می‌شود. در این راستا فناوری‌ها و وسایل ارتباطی از جنبه‌هایی همچون برقراری پیوند میان دانشمندان، مقام‌های دولتی، افکار عمومی و مقام‌های دست‌انکار در برخورد با حوادث غیرمنتظره مؤثرند.

رسانه‌ها و تغییرات فرهنگی

شهناز هاشمی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، در این مقاله بر آن است که دریاچه باید کرد تا فرهنگ را ارتقا داد و به فرهنگ بهتری تبدیل کرد. وی در این راستا به بررسی نقش رسانه‌ها در این تغییرات پرداخته و به مسئله تکامل فرهنگی اشاره می‌کند و می‌نویسد که سیر فرهنگ‌های انسانی نه سیری مستقیم و نه یک روند چرخشی، بلکه مارپیچی است، بدین معنا که هر فرهنگی در سر راه خود الزاماً با موانع طبیعی یا اجتماعی روبه‌رو می‌شود، مدتی درجا می‌زند، اما سرانجام تحت تأثیر عوامل پویای درونی و نیز عوامل پویای بیرونی راه خود را می‌گشاید و سیر خود را دنبال می‌کند. براین اساس تغییر، خصوصیت تمام فرهنگ‌هاست. ولی میزان و مسیر تغییر از فرهنگی به فرهنگ دیگر و از زمانی به زمان دیگر متفاوت است. البته تغییرات با سازوکارهایی چون نوآوری، اختراع، اشاعه، فرهنگ‌پذیری و جریان‌نوسازی صورت می‌گیرد که هر کدام به تفصیل در این مقاله بررسی شده است.

در پایان این مقاله نتیجه‌گیری شده است که رسانه‌ها در جوامع در حال توسعه باید ارزش‌های مربوط به پیشرفت را در فرهنگ جامعه رواج دهند و مردم را با نیازهای اساسی و رشد و توسعه آشنا سازند و از جاذبه‌های سطحی و غیراساسی و زودگذر و سرمایه‌بر دوری جویند، زیرا تنها در پرتو پیام‌های سازنده است که مردم رفتارها و گرایش‌ها و رویکردهای خود را تجزیه و تحلیل می‌کنند و اندیشه‌های بارور و آداب و رسوم مثبت و سازنده را فرامی‌گیرند.

قدرت نرم و رسانه‌ها

دکتر محمد سلطانی فر و شهروند امیرانتخابی، در مقاله دیگری در این کتاب به بررسی قدرت نرم و رسانه پرداخته‌اند. در این مقاله قدرت نرم، توانایی شکل‌دهی به ترجیحات دیگران تعریف شده است. به عبارت دیگر جنس قدرت از نوع اقتناع است. در حالی که قدرت سخت از ساختار و مقوله وادار کردن و اجبار کردن است. هرچند همواره این دو، یعنی قدرت سخت و نرم، لازم و ملزوم یکدیگر بوده‌اند یا نمی‌توان کسب قدرت نرم را حذف کامل قدرت سخت دانست.

نویسندگان این مقاله به این فرض اعتقاد دارند که یکی از کارکردهای رسانه‌ها در دنیای امروز، مخابره جهان ذهنی یا غیرواقعی به دورترین نقاط دنیاست و این به معنای آن است که رسانه دیگر به انتقال واقعیت‌ها فکر نمی‌کند، بلکه به ساختن واقعیت می‌پردازد.

در این مقاله، درباره کارکرد رسانه‌ها در ایران به مواردی چون آلت‌رناتیو احزاب، وظیفه آموزشی (آموزش اجتماعی، سیاسی، فرهنگی) اشاره شده است و در واقع رسانه‌ها مجموعاً در ایران، بیش از آنچه در نرم منطقی برایشان متصور شده‌اند، نقش دارند و به همین دلیل

همیشه دچار بحران هستند، زیرا مسئولیتی که به دوش گرفته‌اند، بیش از توانایی ذاتی آنهاست.

مقایسه تطبیقی رسانه‌های سنتی مکتوب و الکترونیک

مهران کامیار، کارشناس ارشد علوم ارتباطات، در آخرین مقاله این کتاب به مقایسه تطبیقی رسانه‌های سنتی مکتوب و الکترونیک پرداخته است. وی درباره جایگاه رسانه‌های مکتوب سنتی می‌نویسد که رسانه‌های گروهی از جمله مطبوعات با انعکاس اخبار و اطلاعات مربوط به رویدادها و مسائل اجتماعی، در واقع میان مردم ارتباط برقرار کرده و آنها را از مسائل یکدیگر مطلع می‌سازند و این کارکرد، به خصوص در تصمیم‌گیری‌های سازگار با برنامه‌های زندگی، برای مردم یا مخاطبان تا آن حد سودمند است که می‌توان آن را شریان حیات اجتماعی تعبیر کرد. همچنین آنها قادرند با جمع‌آوری و انعکاس نظرات، انتقادات و عقاید مردم و مسئولان، ارتباط عمودی میان دست‌اندرکاران امور حکومت و مردم برقرار کنند که این کارکرد مستقیماً به مشارکت مردم در جوامع دموکراتیک مربوط می‌شود و اثر مستقیمی در کاهش یا افزایش مشروعیت سیاسی هیئت حاکمه دارد. در ادامه ویژگی‌های رسانه‌های مکتوب سنتی شامل وسعت اخبار، دوام اخبار و تنوع اخبار بررسی شده است.

در بخش دیگر این مقاله رسانه‌های الکترونیک بررسی و این‌گونه معرفی شده‌اند: رسانه‌های الکترونیک، نشریاتی هستند که علاوه بر چاپ مطالب در نسخه‌های کاغذی، اطلاعات بیشتری را بدون استفاده از کاغذ و روش‌ها و امکانات دیگر بر روی کامپیوتر و فضای مجازی ارائه می‌کنند. نزدیکی و بی‌واسطه بودن، تعامل یا واکنش دوسویه و ابرمتن بودن (پیوند دادن خوانندگان با سایر قسمت‌های همان سند یا سایر سایت‌های شبکه)، دارا بودن پتانسیل دلخواه، شخصی شدن، توزیع افقی و بدون سلسله‌مراتب از جمله ویژگی‌های رسانه‌های الکترونیک عنوان شده است.

در بخش کاستی‌های رسانه‌های الکترونیک نیز مواردی چون دستیابی محدود به اینترنت، هزینه استفاده از آن، هزینه‌های تولید، فقدان زیرساخت‌ها، فقدان قوانین لازم، سواد یا آگاهی رسانه‌ای و دانش فنی بررسی شده است.

نویسندگان در پایان با اشاره به دو نوع نظریه کلی، که یکی بر تقابل و دیگری بر تعامل این دو نوع رسانه (سنتی و الکترونیک)، تأکید می‌ورزد، نظریه سومی را پیشنهاد می‌کند که در حالت بینابینی قرار دارد و با پرهیز از افراط‌گری، معتقد است که مطبوعات با ایجاد نسخه‌های اینترنتی، غنی‌سازی گزارش‌ها، تحلیل و تفسیر و حتی با بهره‌گیری از امکانات موجود رسانه‌های نوین می‌توانند بر غنای هرچه بیشتر نشریات چاپی بیفزایند. این امر موجب تحول ساختاری در مقابل فناوری جدید خواهد شد و با افزایش جذابیت، مخاطب‌گرایی و تحولاتی از این دست، مطبوعات می‌توانند به نیازهای عاجل روز جامعه پاسخ بهتری داده و جایگاه متزلزل خود را تثبیت کنند.

پی‌نوشت‌ها

1. z.jafari.a@gmail.com
2. تکنوراتی، موتور جستجوی مخصوص وبلاگ‌هاست که از اوت سال ۲۰۰۶ شروع به فعالیت کرد.

**رسانه‌های الکترونیک،
نشریاتی هستند که
علاوه بر چاپ مطالب
در نسخه‌های کاغذی،
اطلاعات بیشتری را
بدون استفاده از کاغذ
و روش‌ها و امکانات
دیگر بر روی کامپیوتر
و فضای مجازی ارائه
می‌کنند**